

Міністерство освіти і науки України
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені В. В. Докучаєва

Розглянуто і затверджено
радою агрономічного факультету
(протокол № 5 від 24 січня 2017 р.)

КАРТОГРАФІЯ ҐРУНТІВ

Методичні вказівки до вивчення курсу
для здобувачів першого (бакалаврського) рівня
зі спеціальності 103 «Науки про Землю»

Харків–2017

У к л а д а ч і: канд. с.-г. наук, доцент *С.В. Крохін*
канд. с.-г. наук, ст. викладач *Ю.В. Дегтярьов*
канд. с.-г. наук, ст. викладач *О.І. Моргунова*
(кафедра ґрунтознавства)

Р е ц е н з е н т: кандидат с.-г наук, доцент *Кудря С.І.*

За редакцією канд. с.-г. наук, доцента *С.В. Крохіна*

К 90 Картографія ґрунтів: метод. вказ. до навч. та самот. роботи для здобувачів першого (бакалаврського) рівня зі спеціальності 103 «Науки про Землю» / уклад.: канд. с.-г. наук, ст. викладач *Ю.В. Дегтярьов*; за ред. канд. с.-г. наук, доцента *С.В. Крохіна*. – Х., 2017. – 50 с.

У методичних вказівках наведено завдання для виконання практичних та лабораторних робіт з курсу «Картографія ґрунтів». Представлено перелік тестових питань, а також питання модульних робіт.

Розраховано на студентів денної, заочної форм навчання та слухачів ІПО.

© Харківський національний аграрний
університет імені В. В. Докучаєва, 2017

© С. В. Крохін, 2017

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
ТЕМИ ЛАБОРАТОРНО-ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ.....	5
ЗАВДАННЯ ДЛЯ ЛАБОРАТОРНО-ПРАКТИЧНИХ РОБІТ.....	8
Завдання 1. Картографічні шрифти.....	8
Завдання 2. Ознайомлення з основними планово-картографічними матеріалами та поняттями.....	10
Завдання 3. Складання та оформлення креслення крутизни схилів, еродованості і технологічних груп земель.....	14
Завдання 4. Проектування робочих маршрутів, розміщення ґрунтових розрізів і виділення ґрунтових контурів на топографічній карті.....	15
Завдання 5. Побудова профілю за топографічною картою.....	18
Завдання 6. Корегування ґрунтово-картографічних матеріалів.....	19
Завдання 7. Агрохімічне картографування ґрунтів.....	20
Завдання 8. Ілюмінація планів і карт.....	22
Завдання 9. Графічне оформлення матеріалів великомасштабного обстеження ґрунтів.....	25
Завдання 10. Екологічне обстеження.....	27
ТЕМАТИЧНИЙ ПОКАЖЧИК ТЕСТОВИХ ПИТАНЬ.....	30
Тема 1. Предмет, мета задачі та історія розвитку ґрунтового картографування.....	30
Тема 2. Закономірності розповсюдження ґрунтів в природі, класифікація та структура ґрунтового покриву.....	30
Тема 3. Картографічні основи територій і картографування ґрунтів.....	32
Тема 4. Основи польових крупномасштабних досліджень.....	33
Тема 5. Особливості картографування ґрунтів залежно від мети досліджень.....	34
Тема 6. Коригування матеріалів крупномасштабного дослідження.....	35
Тема 7. Агрохімічне картографування ґрунтів.....	36
Тема 8. Застосування аерокосмічних, комп'ютерних технологій під час крупномасштабного дослідження ґрунтів.....	36
Тема 9. Геоінформаційне картографування.....	37
Тема 10. Дистанційне зондування землі та географічні інформаційні системи в тематичному картографуванні.....	38
ПИТАННЯ МОДУЛЬНИХ КОНТРОЛЬНИХ ЗАВДАНЬ.....	39
Змістовий модуль 1. Загальні принципи ґрунтової картографії.....	39
Змістовий модуль 2. Діагностика ґрунтів, методика крупномасштабних і спеціальних видів ґрунтового обстеження.....	40
Змістовий модуль 3. Діагностика ґрунтів, методика їх картографування із застосуванням аерокосмічних і комп'ютерних технологій.....	43
ПРОГРАМНІ ПИТАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ «КАРТОГРАФІЯ ҐРУНТІВ».....	45
Рекомендована література.....	49

ВСТУП

Опис предмета навчального курсу. Дисципліна «Картографія ґрунтів» є професійною і практичною підготовкою для студентів спеціальності 103 «Науки про Землю» і забезпечує формування знань та розумінь закономірностей поширення ґрунтів в природі, класифікації та структурі ґрунтового покриву, діагностики ґрунтів, технології картографування, що лежить в основі крупномасштабного та спеціальних видів досліджень із застосуванням аерокосмічних, комп'ютерних технологій.

Мета вивчення дисципліни – оволодіння теоретичними та практичними питаннями курсу «Картографія ґрунтів», що включає знання генезису, географії, картографії ґрунтів та їх використання відповідних територій. Набуття навиків у проведенні крупномасштабного дослідження ґрунтового покриву складанні та оформленні ґрунтових планів і різного картографічного та пояснювального матеріалу.

Вимоги щодо знань, вміння, володіння набутих у наслідок вивчення дисципліни «Картографія ґрунтів». На основі знань, набутих під час вивчення дисципліни, студент повинен: **знати** – закономірності розповсюдження ґрунтів залежно від ландшафтної підпорядкованості прояву широтної і вертикальної зональності; методику визначення таксономічних одиниць при класифікації ґрунтів; методику проведення крупномасштабних досліджень ґрунтів; характеристику методик спеціальних видів ґрунтових досліджень, а також застосування аерокосмічних, комп'ютерних технологій у визначенні структури ґрунтового покриву, класифікацію ґрунтів, правила крупномасштабної ґрунтової зйомки та інших видів досліджень, застосування аерокосмічних і комп'ютерних технологій;

вміти – орієнтуватись на місцевості з усіх видів картографічної основи, проводити ґрунтове обстеження територій, дешифрування матеріалів аерофотозйомки з метою картографування ґрунтів, під час проведення дослідження ґрунтів правильно розташовувати на місцевості ґрунтові розрізи, здійснення їх морфологічного опису, виділення меж ґрунтових ареалів, складання ґрунтової карти і картограм, ґрунтовий нарис;

володіти – методами різних ґрунтових зйомок, складанням ґрунтового плану та супроводжуючих матеріалів з дотриманням природоохоронних, екологічних вимог під час розробки різних рекомендацій.